Tasarımcı Fark Yaratmalı-mı? Nasıl?

Prof. Dr. Hasip Pektaş

Gazi Ünivesitesi GSF Görsel İletişim Bölümü

Görsel İletişim Tasarımı Eğitimi Konferansı

G.Ü. Rektörlük Binası Mimar Kemaleddin Salonu, 7 Mayıs 2013

Tasarım, İletişim, Görsel İletişim

***Tasarım bilgiyi organize etmektir**; düşüncelerin görünür ya da elle tutulabilir hale gelmesidir. İnsanla ilgilidir ve insanın kalbine seslenir.*

***İletişim bilgi alışverişidir, bir tür paylaşımdır.** İletişim de insanla ilgilidir. Sözlü ya da görüntülü olabilir.*

*Görsel iletişim görüntülü bilgi alışverişidir. Sözlü iletişime göre daha güçlüdür ve daha etkilidir. Reklamcı **Pierre Martineau**; "... resimler, mükemmellik ve açıklıklarıyla hiçbir sözcügün ifade edemeyeceği anlatım gücüne sahiptir. İsterseniz çok güzel bir kızı tarif etmeyi deneyin, sözcüklerin resmin yanında ne kadar aciz kaldığını göreceksiniz ." der.*

Güçlü bir iletişim ağı içersinde yaşamaktayız. Etrafımız görsel iletişim ögeleriyle sarılmış durumda. Eskiye göre bilgi aktarımı hız kazanmış; bilgi çağıyla yaşamımız daha da kolaylaşmıştır.

Görsel iletişim araçları olarak baskı teknolojileri, elektronik ve film sektörü ile televizyon yayıncılığı gibi iletişim mecraları çok gelişmiştir. Gutenberg öncesi elle yazılan kitaplardan e-kitaplara geldiğimizde gelişmenin ne kadar şaşırtıcı olduğunu görebiliriz.

İleri düzeydeki dijital araçların kullanımı ve kolay bilgi paylaşımı sayesinde, tasarım disiplinlerinde de sınırlar kalkmıştır. Hatta "iletişim tasarımı", grafik tasarım", "görsel iletişim", "görsel iletişim tasarımı" kavramları eşanlamlı kullanılır olmuştur.

Birçok disiplini bünyesinde birleştiren bir meslek olduğunu, sınırlarının genişlediğini gören eğitim kurumları "grafik tasarım" yerine "görsel iletişim tasarımı" adını benimsemişlerdir.

"Görsel iletişim tasarımı"nı "iletişim tasarımı"nın alt alanı olarak gören Kanadalı iletişim tasarımcısı Jorge Frascara, görsel iletişim tasarımını, "endüstriyel yollarla üretilen, halkın belli kesimine yönelik olan belli mesajları yayımlamayı amaçlayan görsel iletişimi geliştirme, programlama, proje haline getirme ve gerçekleştirme süreci" olarak tanımlar. Frascara; "Görsel iletişimin amacı halkın bilgi, tavır veya davranışları üzerinde belirli bir yönde etki yaratmaktır." demektedir. *(Communication Design: Principles, Methods, and Practice, 2004, s.2)*

İletişim tasarımı ile görsel iletişim tasarımı arasındaki fark üründür. Bu ürünler görsel olabildiği gibi işitsel, koku, tat alma gibi duyulara da hitap edebilir. *(Akciğer Kanseri, "Ulusal Farkındalık ve Erken Teşhis Girişimi örneği"- Yazılar 126)*

Eğitim

Görsel iletişim eğitiminin çocuklukta, çocuğun çevresini algılamasıyla başladığını biliyoruz. Çocukların görsel deneyimlerinin artırılması, ailenin ve okulların fırsat zenginliği yaratmasına bağlıdır. Sadece okuma–yazma ve matematiğe önem vermek çocuğun geleceğine yatırım olamaz.

Finlandiya'da sanat ve tasarım müzeleri sabah saatlerinde çocuklara ücretsizdir. Ülkenin tasarım konusundaki zenginliğini biraz da buna bağlayabilir miyiz?

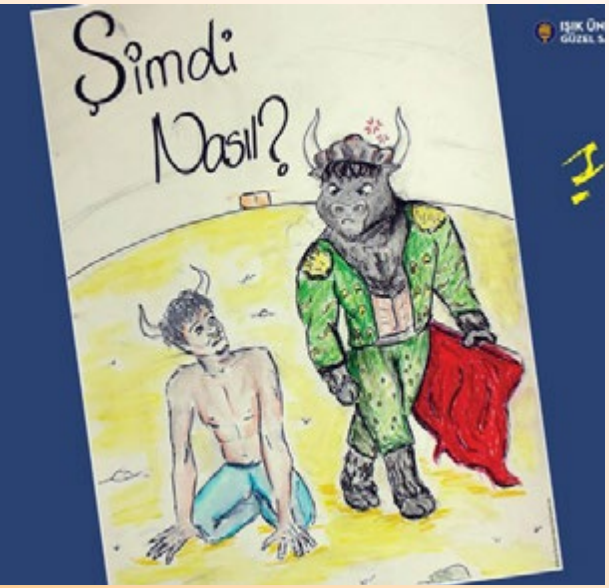

Başarılı çalışmalarıyla gurur duyduğumuz tasarımcımız Emrah Yücel'in CNN Türk "Işıltılar" programında bir söyleşisini izledim. Bir anısı dikkat çekiciydi. 1978'de Londra'da kaldıkları sırada annesi ve babası çalışmak zorunda olduğundan Emrah'ı evde bırakamıyorlar. Çözüm olarak 9 yaşındaki çocuklarını hergün Londra'daki bir müzeye bırakıp akşam alıyorlar. 2 yıl boyunca günlerini müzelerde geçiren Emrah, sanatın, estetiğin kendisine bir temel oluşturduğunu, mesajın nasıl verildiğini gördüğünü; bu sürecin ise "İletişim Tasarımcısı" olmasında önemli katkı sağladığını söylüyordu. http://vimeo.com/64611133

Çocuklar, gençler kendilerini besleyen koşullardan yoksun kalırlarsa yaratıcı olabilirler mi? Merak etmeyen, aramayan, sorgulamayan, düş kurmayan, dış dünya ile bağı olmayan nasıl farklılık yaratır?

Son yıllarda reklamcılık ve iletişim sektörlerinin gelişmesi, yaygınlaşması, bu alanlarda görsel iletişim diline hakim tasarımcılara gereksinimi artırmıştır. Artık "Multidisipliner Tasarımcılar" öne çıkmaya başlamıştır.

Görsel iletişim tasarımcıları, grafik tasarımcıların çalıştığı tüm sektörler yanında, iletişim konusunda da uzmanlaşarak "web tasarımı", "video", "film", televizyon grafiği", "3 boyutlu görselleme", "animasyon", "hareketli tasarım", "oyun tasarımı", "fotograf", "bilgilendirme tasarımı", "yeni medya tasarımı" gibi daha pek çok alanda çalışabilmektedirler.

Görsel iletişim tasarımcısı, bir alanda uzmanlık elde edebilir fakat iletişimin diğer alanlarında da bilgili olursa başarılı olur. Örneğin tüketici psikolojisini bilirse, hedef kitlesini iyi analiz ederse amacına kolay ulaşır. Sanat ve edebiyat konusundaki zenginliği, söyleyeceklerine zenginlikler katar. Araştırıcı, yaratıcı, girişimci, çok yönlü olması alanında öne çıkmasını sağlar. Sürekli kendini yenilemelidir.

Eğitimcilerin de sorumlulukları vardır. Öğrencileri değişime hazırlamalıyız. Onları olabildiğince farklı disiplinlerden uzmanlarla buluşturmalıyız. Alanında yetkin, sektörün sorunlarını bilen, geleceği gören ve öğrenciyi ateşleyebilen deneyimli tasarımcıların hocalık yapmasını sağlamak gerekir. *Mevcut müfredat programlarının günümüz koşullarına uyup uymadığına, gereksinimleri karşılayıp karşılamadığına da bakmalıyız.*

Beraberinde sorunlar getirse de tasarım alanında fırsatlar artmaktadır. Toplumsal, kültürel, ekonomik, teknolojik ve çevresel değişimler görsel iletişim tasarımını ve eğitimini etkilemektedir. Akıllı telefonları, sosyal medyayı bizden daha iyi kullanan bu gençlerin meraklarını, ilgilerini diri tutmak zorundayız.

Gençlere okulda öğrenilenin yetmeyeceğini, yaşam boyu öğrenmek zorunda olduklarını ve ekip çalışmasının önemini öğretmeliyiz.

Ayrıca tasarım bölümlerine Araştırma Görevlisi alırken sadece yabancı dil bilgisine ya da portfolyosuna bakmak yeterli olmamalıdır. Birkaç yıllık piyasa deneyimi olsa iyi olmaz mı? *(1.500 TL verdiğimiz Arş. Gör. lerini kurumlarda tutmanın zorluğunu keşke yetkililer de bilebilse)*

İtalyan Tasarımcı Massimo Vignelli "Bir tasarımcı bir kaşıktan bir kente kadar her şeyi tasarlayabilmeli." demektedir. ***Bu düşüncenin temelinde üretilebilen herşeyin-daha iyi olması için- daha iyi tasarlanması gerektiği fikri yatmaktadır. Massimo Vignelli, iç mekan, çevre tasarımı, ambalaj tasarımı, grafik tasarım, mobilya tasarımı ve ürün tasarımı gibi geniş bir yelpazede ürün vermiştir. Sandalyeler, lambalar, yemek takımları, giysiler, logolar, kitaplar tasarlamıştır.***

Grafik tasarımın önemli isimlerinden Bülent Erkmen geçtiğimiz günlerde Işık Üniversitesi'nde bir söyleşi yaptı. Yaptığı işi ne kadar önemsediğine tanık oldum. 3,5 sanat süren sunumunu ne kadar sürede hazırladığını siz tahmin edin.

Fakat beni etkileyen afişleri, logoları, illüstrasyonları, kitap kapakları gibi çok çeşitli tasarımları yanında tiyatro tasarımı ve sergileme tasarımlarıydı.

http://www.bek.com.tr/

Öğrencimiz, meslektaşımız, dinamik tasarımcımız ***Mehmet Gözetlik****, dünyayı dolaşan posterleri, milyonlar satan font tasarımları yanında neden pil görünümlü tuzluk, streskop görünümlü kulaklık, kamera görünümlü masa lambası tasarladı?* ***Ürün tasarımlarıyla tasarım yolculuğunu zenginleştirmiş, farklılık yaratmıştır.*** *http://mehmetgozetlik.com*

Cem Gül, ***hareketli grafik tasarımı, animasyon ve görsel efekt konularında uzmanlaşmış bir stüdyoya sahip, oldukça yetenekli*** ***multidisipliner bir tasarımcımızdır.*** ***Ama*** ***"Kaos: Örümcek Ağı"*** ***filminin yönetmenliğini de yapmıştır.*** *http://www.madeinbraindesign.com/*

Her alanda olduğu gibi tasarımda da fark yaratmak risk almaya bağlıdır. Tasarımcı fark yaratandır ve yarattığı farkı fırsata dönüştürendir.

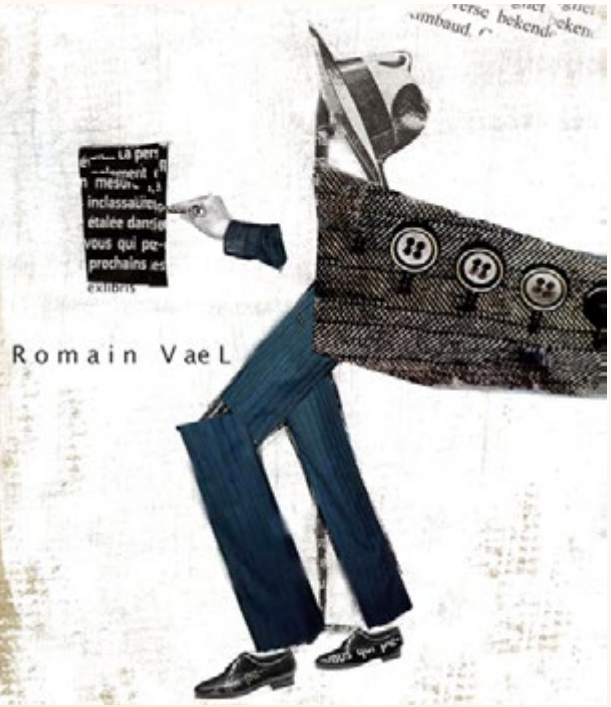

Görsel iletişim tasarımcılarına iki yaratıcılık alanından bahsetmek istiyorum.

"Ekslibris": Diğer tasarımlar gibi iletişim kaygısıyla yaratılan, kişiye özgü tasarlanan yeni bir çalışma alanı. Talep var. Neden düşünmüyorsunuz? Bazen siparişleri yönlendirecek kişi arıyorum.

"Mezar taşı": Üzerinde pek düşünülmemiş, doğru çözümler bekleyen bir tasarım alanı. Çoğu ülkede önemsendiğini görebilir, özgün örneklere rastlayabilirsiniz. Tarihimizi incelerseniz iyi örnekler de görebilirsiniz. Üzerlerindeki tipografik ve kaligrafik düzenlemeleriyle dikkat çekici bir tasarım alanı olabilir. Neden bir mermer ustasının zevkine teslim ediyoruz ? Biz neden yapmıyoruz?

("Vakur olma, ölüm!" Steven Heller, GMK Yazılar, Sayı: 77)

45 yıl önce kaybettiğim annemin mezar taşını her gördüğümde suçluluk duyarım. Bazen yerini bile zor buluyorum. Neden bir farklılığı olmasın ki? En kısa zamanda tasarlayıp uygulamasını yaptıracağım. Ayrıca ben öldüğümde de kızımın özgün bir mezar tasarımı yarışması yapmasını vasiyet ediyorum. Sonraki nesillerin bu alana yönelmesine küçük bir katkı olabilir.

FREEBIRD
FOREVER
PÉPÉ
KEIJZER
16-09-73
09-04-99

PAVL
RAND
1914
1996

Gabriella